

OBSAH

Úvod	7
------------	---

I. část: VOLEBNÍ SYSTÉMY A INSTITUČNÍ INŽENÝRSTVÍ

• Stručný přehled volebních systémů	19
1. Většinové systémy	22
2. Systémy poměrného zastoupení	26
3. Polopoměrné volební systémy	39

Typologie a výstupy smíšených volebních systémů

1. Typologie smíšených volebních systémů podle Wattenberga a Shugarta	44
2. Výstupy smíšených volebních systémů a tendence k bipolaritě ..	45
3. Vysoká míra proporcionality	49
4. Bilance	50

Kritická interpretace „zákonů“ o vlivu volebních systémů

na stranické systémy	51
1. „Zákony“ o vlivu volebních systémů na stranicko-politické systémy	52
2. Kritika postulátu kauzální vazby mezi volebními a stranickými systémy	56
3. Multifaktorové pojetí působení volebních zákonů	62

Volební reformy a transformace stranických systémů v Itálii,

Japonsku a na Novém Zélandu	66
1. Sartoriho pojetí volebních zákonů	67
2. Změny v Itálii, Japonsku a na Novém Zélandu	74

Volební inženýrství v podmínkách středovýchodní Evropy:

Polsko jako jedinečný případ	88
1. Úvod	88
2. Volební reformy ve středovýchodní Evropě a problém jejich klasifikace	89
3. Vývoj volebních systémů v Polsku v letech 1991-2001	94
4. Volební reformy v Polsku – jaké, proč a s jakým důsledkem ...	98
5. Závěr	118

Maďarský smíšený volební systém – inspirace pro Českou republiku?

1. Smíšené volební systémy	123
2. Stručně představení hlavních maďarských politických stran ...	127
3. Vznik maďarského volebního systému a jeho základní rysy ...	132

4. Průběh dosavadních parlamentních voleb aneb působení složitě soustavy volebních pravidel v praxi	137
5. Psychologie vítězí nad mechanikou	149
6. Stručné srovnání s jinými (postkomunistickými) zeměmi, které aplikují smíšený volební systém	158
7. Závěr	161

2. část: VOLEBNÍ SYSTÉMY V PRVNÍ ČSR, V ČSFR A V ČR

Volební systém první Československé republiky a jeho reformy ..	165
1. Úvod	165
2. Základní principy zakotvené v ústavě	166
3. Obecná ustanovení volebního zákona	166
4. Volební systém platný v parlamentních volbách v roce 1920 ..	169
5. Volební systém platný od voleb roku 1925	172
6. Diskuse ve vládě nad podobou druhého skrutinia z roku 1920 ..	174
7. Pozměňovací návrhy k volebnímu zákonu projednávané ústavním výborem v roce 1920	176
8. Volební reformy 20./30. let	177
9. Závěr	182

Volební inženýrství v ČSFR a ČR v letech 1990 až 1992	197
1. Volební inženýrství a volební systémy	197
2. Volební inženýrství na příkladu parlamentních voleb v letech 1990-1992	211

Konečná podoba volebního systému pro Poslaneckou sněmovnu.

Otazníky nad vynucenou úpravou z roku 2002	231
1. Původní volební systém	232
2. Nový volební systém	233
3. Celkové srovnání původního a nového systému	245
4. Závěr	249

3. část: STRANICKÝ SYSTÉM A TYPY VLÁD V ČESKÉ REPUBLICE

Geneze a problémy českého stranického systému	253
1. Úvod	253
2. České země ve srovnávací perspektivě politického přechodu ..	255
3. Jaké konfliktní linie se objevují v utvářejícím se českém stranickém systému?	257
4. Jaké strany a hnutí se objevují v českých zemích po pádu komunismu?	263
5. Občanské fórum, jeho diferenciaci a jeho nástupnické subjekty ..	267
6. Parlamentní volby roku 1992 a rozdělení československé federace	271

7. Hlavní české politické strany a jejich vývoj v čase	272
8. Jaký systém stran se utváří v České republice?	282
9. Závěr	289

Malé politické strany v českém stranickém systému

v letech 1996–1998	293
1. Vymezení pojmu malá politická strana	293
2. Volební systém ČR v letech 1996–1998 a jeho souvislost s malými stranami	300
3. Závěr	309

Typy vlád a jejich utváření: Česká republika v komparativní

perspektivě	311
1. Úvod	311
2. Volby do České národní rady v roce 1992, rozdělení česko- slovenské federace a většinový vládní kabinet premiéra Klause	315
3. Volby do Poslanecké sněmovny v roce 1996 a jejich důsledky	318
4. Mechanický a psychologický efekt volební klauzule	321
5. Vyplývala tehdejší fragmentace české politické scény ze segmentace nebo z polarizace?	324
6. Od menšinového koaličního kabinetu Václava Klause k dočasné polotořednické Tošovského vládě	327
7. Možnosti koalic po předčasných parlamentních volbách roku 1998	329
8. Opoziční smlouva a její interpretace	331
9. O Špidlově koaliční vládě	334
10. Koalice a menšinové vlády v mezinárodním srovnání	335
11. Do jaké Evropy směřuje Česká republika?	339
12. Je v liberální demokracii akceschopná vláda nebezpečná?	340
13. Závěr	342

4. část:

ZMAŘENÝ POKUS O VOLEBNÍ REFORMU V ČESKÉ REPUBLICĚ

Volební reforma v ČR – zmařený pokus z let 1998–2002	347
1. Akademická východiska volební reformy	348
2. Volební reforma	350
3. Volební obvody	351
4. Volební formule	354
5. Počet skrutinií	357
6. Uzavírací klauzule	358
7. Přirozený práh	358
8. Vliv na stranický systém	360

K diskusi politiků o volební reformě: od voleb 1998 do rozhodnutí Ústavního soudu	365
Volební reforma, Senát a senátoři	375
1. Postavení „volebního zákona“ v zákonodárném procesu	375
2. Senátoři a příprava volební reformy	377
3. Rozložení politických sil v Senátu	378
4. Projednávání volební reformy v Senátu	380
5. Skutky senátorské po přijetí volební reformy	384
Volební systém pro Poslaneckou sněmovnu a nález Ústavního soudu č. 64/2001 Sb.	386
1. Úvodní poznámky	386
2. Napadená ustanovení zákona o volbách do Parlamentu (ZVP) a výsledek řízení před Ústavním soudem	387
3. Hodnocení nálezu č. 64/2001 Sb.	389
4. Závěrem	400
Několik politologických poznámek na margo nálezu Ústavního soudu č. 64/2001 Sb. ze dne 24. 1. 2001	401
1. Proporcionalita a disproporcionalita volebního systému	401
2. Volební obvody a modifikovaná d'Hondtova metoda volebního dělitele	404
3. Volební klauzule	406
4. Fragmentace parlamentu a stabilní vlády	406
5. Závěr	407
5. část: PŘÍLOHY	
Volební výsledky a indexy v České republice	411
Volby 1992 ČNR	411
Volby 1996 PS PČR	411
Volby 1998 PS PČR	412
Volby 2002 PS PČR	412
Přehled základních charakteristik voleb do ČNR 1992 a PS PČR 1996-2002	413
Indexy měřící proporcionalitu, nad- a podreprezentaci a vlastnosti stranického systému	413
64/2001 Sb. Nález Ústavního soudu	417
Malá politologická úvaha o vládní stabilitě	445
Smysl „principu proporcionality“	449
Literatura a prameny	453
O autorech	483